
Δίκοπο μαχαίρι η Novartis

Για την κυβέρνηση

Η κυβέρνηση είχε επενδύσει στην υπόθεση της Novartis, προκειμένου να ασκήσει πίεση στους πολιτικούς της αντιπάλους, αλλά η συγκρότηση της προανακριτικής επιτροπής, την Τετάρτη, αποδεικνύεται δίκοπο μαχαίρι. Παράλληλα, η άνοδος της απόδοσης του επταετούς ομολόγου αποδίδεται εν μέρει στο κλίμα πολιτικής αστάθειας που έχει πυροδοτηθεί. **Σελ. 8, 10-13**

Την προσεχή Τετάρτη είναι προγραμματισμένη η συζήτηση για τη σύσταση προανακριτικής επιτροπής για την υπόθεση της Novartis.

Το μεγάλο πολιτικό ρίσκο με την Προανακριτική

Οι κίνδυνοι της υπόθεσης Novartis για την κυβέρνηση, σε μια κρίσιμη συγκυρία

Τον **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Στα ύψη εκτοξεύεται το πολιτικό θερμόμετρο, καθώς την προσεχή Τετάρτη είναι προγραμματισμένη η συζήτηση για τη σύσταση προανακριτικής επιτροπής της Βουλής για την υπόθεση της Novartis, και μάλιστα σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη συγκυρία, καθώς σημειώνεται κλιμάκωση της τουρκικής επιθετικότητας σε Αιγαίο και Κύπρο, ενώ η διαπραγμάτευση για το ονοματολογικό της ΠΓΔΜ εισέρχεται σε ιδιαίτερα λεπτή φάση.

Η κυβέρνηση πήρε το μεγάλο ρίσκο να ζητήσει τη σύσταση Προανακριτικής για δύο πρώην πρωθυπουργούς και οκτώ πρώην υπουργούς, ανοίγοντας τον ασκό του Αιόλου, και πλέον για τις επόμενες εβδομάδες η πολιτική ζωή θα κινείται στον αστερισμό της Novartis: κάποιες σκέψεις που υπήρχαν στον κεντρικό κυβερνητικό πυρήνα η Προανακριτική να πραγματοποιήσει δύο ή τρεις συνεδριάσεις, να αποφανθεί αποκλειστικά επί της παραγράφης και να αναπέμψει την υπόθεση στη Δικαιοσύνη για τα αδικήματα της «μαύρου» χρήματος, φαίνεται ότι χάνουν έδαφος. Και τούτο, διότι οι αντιδράσεις των κομμάτων της αντιπολίτευσης, αλλά και των εμπλεκόμενων, θα ήταν οξυτάτες, με επίκεντρο ότι η κυ-

βέρνηση επιδιώκει να κρατήσει πολιτικούς και κόμματα σε ομπρά, αλλά και ευάλωτους σε επιλεκτικές «διαρροές» από τη συνέχιση της δικαστικής έρευνας. Ετσι, ως πιθανότερο σενάριο εμφανίζεται η Προανακριτική να συνεδριάσει για μερικές εβδομάδες, με κλί-

Το αντιπολιτευτικό μέτωπο επανασυγκροτείται, καθώς Πειραιώς και Χαριλάου Τρικούπη θα στηρίξουν μέχρι τέλους τα στελέχη τους.

τευση μαρτύρων, μπαίνοντας και στην ουσία της υπόθεσης, και στη συνέχεια η υπόθεση να πάρει τον δρόμο της Δικαιοσύνης. Όμως, η συγκεκριμένη επιλογή εμπεριέχει πολλαπλούς κινδύνους για την κυβέρνηση:

Πρώτον, όπως αναγνωρίζουν κυβερνητικά στελέχη, με τους χειρισμούς του στο Σκοπιανό, ο κ. Τσίπρας είχε για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια επιτύχει να «σπάσει» το σχεδόν γενικευμένο αντιπολιτευτικό μέτωπο κατά του ΣΥΡΙΖΑ. Το Ποτάμι και μια σειρά από προβλεπόμενα στελέχη του Κινήματος Αλλαγής, μεταξύ των οποίων οι πρώην πρωθυπουργοί

Κ. Σημίτης και Γ. Παπανδρέου, εμφανίζονταν να κινούνται πλησιέστερα στις κυβερνητικές θέσεις, απ' ό,τι προς τη Ν.Δ. Όμως, με τη σύσταση της Προανακριτικής το αντιπολιτευτικό μέτωπο επανασυγκροτείται, καθώς Πειραιώς και Χαρ. Τρικούπη θα στηρίξουν μέχρι τέλους τα στελέχη τους, υιοθετώντας πολεμική ρητορική κατά της κυβέρνησης.

Επίσης, η συγκρότηση της Προανακριτικής αναστέλλει άλλους κυβερνητικούς σχεδιασμούς που είχαν στόχο τη δημιουργία όρων ανασύνθεσης του πολιτικού σκηνικού, όπως η αναθεώρηση του Συντάγματος. Το Μέγαρο Μαξίμου επιθυμεί τη δρομολόγηση των σχετικών διαδικασιών, εκτιμώντας πως θα ασκήσει πίεση στη Ν.Δ. και θα δημιουργήσει προϋποθέσεις συγκλίσεων με το Κίνημα Αλλαγής. Όμως, είναι προφανές πως η συνταγματική αναθεώρηση, που κατ' εξοχήν αποτελεί πεδίο αναζήτησης συναινέσεων, δεν μπορεί να δρομολογηθεί εν μέσω του σκηνικού ακραίας πόλωσης που πυροδοτεί η Προανακριτική.

Τέλος, το σκηνικό ακραίας πολιτικής έντασης, έως και αστάθειας, έχει επίπτωση και στη διεθνή εικόνα της χώρας, καθώς και στην οικονομία, όπως καταδεικνύει η ανοδική πορεία της απόδοσης του ελληνικού επταετούς ομολόγου. Όπως αναγνωρίζεται,

η παράταση του υφιστάμενου σκηνικού υπονομεύει τον στόχο για αυτόνομο δανεισμό από τις αγορές μετά την ολοκλήρωση του τρέχοντος προγράμματος, τον προσεχή Αύγουστο.

Η στάση της Ν.Δ.

Τέλος, το Μέγαρο Μαξίμου καλείται να προσμετρήσει και την «ομογενοποιημένη» στάση της Ν.Δ. στην υπόθεση της Novartis. Ο πρόεδρος της Ν.Δ. Κυρ. Μητσοτάκης, με την άμεση απομπή του κ. Ευ. Αντώνη, έστειλε σαφές μήνυμα ότι δεν θα ανεχθεί παραφωνίες όσο το θέμα παραμένει στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας. Επίσης, η ομιλία του την περασμένη Πέμπτη στην Κ.Ο., αλλά και η μήνυση που κατέθεσε ο πρώην πρωθυπουργός Αντ. Σαμαράς κατά του κ. Τσίπρα, δείχνει πως είναι αποφασισμένος να σηκώσει το γάντι που πέταξε η κυβέρνηση. Στο ίδιο πλαίσιο, και καθώς το αίτημα στην ψηφοφορία για την Προανακριτική να υπάρξει μία και μόνο κάλπη για όλα τα πολιτικά πρόσωπα απορρίφθηκε από την κυβέρνηση – με απόφαση της ελεγχόμενης από ΣΥΡΙΖΑ και ΑΝΕΛ διάσκεψης των προέδρων στη Βουλή –, το πιθανότερο είναι η Ν.Δ., που βεβαίως θα μετάνοιχε στη συζήτηση, να αποσχει όταν έλθει η ώρα της ψήφου.

Συνταγογραφούσαν... τα ταξίδια τους

Πρώην και νυν ιατρικοί επισκέπτες μιλούν στην «Κ» για τις αθέμιτες πρακτικές προώθησης φαρμάκων μέσω γιατρών

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Η εκπαίδευσή του κράτησε σχεδόν τέσσερις εβδομάδες. Εμάθε με κάθε λεπτομέρεια τον τρόπο δράσης συγκεκριμένων φαρμάκων και τις παρενέργειές τους προτού βγει στην αγορά. Ήταν αρχές του 2000 και όπως θυμάται τότε επικρατούσε «ευελιξία» μεταξύ των συναδέλφων του. «Μπορούσαμε να πάμε σε τουριστικό πρακτορείο και να κανονίσουμε ένα ταξίδι ή να δώσουμε στον γιατρό μια δωροεπιταγή από κατάστημα ηλεκτρικών ειδών και να πούμε "πάρε ό,τι θέλεις, αρκεί να συνταγογραφήσεις το δικό μας φάρμακο, όχι το ανταγωνιστικό"», λέει ιατρικός επισκέπτης.

Αυτές και άλλες αντιδεοντολογικές ή παράνομες πρακτικές προώθησης φαρμάκων στην ελληνική αγορά επανέρχονται στο προσκήνιο μετά τις πρόσφατες αποκαλύψεις για την υπόθεση Novartis. Μιλώντας με πρώην αλλά και εν ενεργεία ιατρικούς επισκέπτες, η «Κ» σκιαγραφεί τις ελεγχόμενες πρακτικές που υιοθετούσε μερίδα του κλάδου τους, αλλά και τις προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια για εξυγίανση και αυτορρύθμιση.

Όσοι μίλησαν στην «Κ» ζήτησαν να διατηρηθεί η ανωνυμία τους, είτε γιατί αν και έχουν αλλάξει δουλειά διατηρούν ακόμη φιλικούς δεσμούς με τον ιατρικό κόσμο ή γιατί ασκούν ακόμη το ίδιο επάγγελμα. Τόσο οι μεν όσο και οι δε επισημαίνουν την πίεση που επικρατεί στον χώρο τους. «Είναι μια απελευθερωμένη αγορά με επιθετικούς κανόνες μάρκετινγκ», λέει πρώην ιατρικός επισκέπτης πολυεθνικής εταιρείας που άλλαξε πόστο πρόσφατα. Όπως θυμάται, ανά διμνημό γίνονταν απολογιστικοί έλεγ-

Οι αμερικανικές αρχές κάνουν λόγο για συνέδριο στη Νέα Υόρκη πριν από μία εβδομάδα, κατά το οποίο χρησιμοποιήθηκε μία κάρτα American Express για όλα τα γεύματα και την ψυχαγωγία των γιατρών.

Μία πρακτική ήταν να προσφέρεται το 10%-15% επί της χονδρικής τιμής του φαρμάκου στον γιατρό που θα το συνταγογραφούσε.

κοι για τα πεπραγμένα κάθε υπαλλήλου. «Μπορεί να χάσεις τη δουλειά σου ανά πάσα στιγμή. Η ψυχολογική πίεση είναι τεράστια», λέει.

Ωστόσο, ξεκαθαρίζει ότι οι όποιες παροχές προς τους γιατρούς δεν ήταν αποτέλεσμα εργασιακής ανασφάλειας αλλά γραμμής που είχαν χαράξει ανώτερα στελέχη. Οι πρακτικές διαφθοράς έχουν ρίζες που οδηγούν αρκετά χρόνια πίσω. Ια-

τρικός επισκέπτης θυμάται ότι στις δεκαετίες του '80 και του '90, σε εποχές χωρίς ιδιαίτερους μηχανισμούς ελέγχου, η επιλογή των δώρων προς τους γιατρούς δεν στερείτο φαντασίας. «Εδιναν κουζίνες, πλυντήρια, κλιματιστικά, πλακάκια για το σπίτι», λέει. Τον Μάρτιο του 2004 με εγκύκλιο του τότε προέδρου του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων, Χαράλαμπος Σαββάκης, απαγορεύτηκε απολύτως «οποιαδήποτε παροχή, προσφορά ή υπόσχεση άλλου ανταλλάγματος, χρηματικού δώρου σε πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να χορηγούν συνταγές φαρμακευτικών προϊόντων». Συμπλήρωνε ότι στην απαγόρευση «δεν εμπίπτουν είδη αμελητέας αξίας που έχουν σχέση με το επάγγελμα του λειτουργού υγείας».

Στην πορεία, ως τρόπος παροχής

εξελίχθηκαν τα ιατρικά συνέδρια που σε κάποιες περιπτώσεις θύμιζαν ταξίδια αναψυχής. «Εστελνεν γενικό γιατρό από κωμόπολη της Ηπείρου στη Νέα Υόρκη σε καρδιολογικό συνέδριο. Γίνονταν τέτοιες ακρότητες», λέει στην «Κ» ιατρικός επισκέπτης.

Συνέδρια... αναψυχής

Το ζήτημα των συνεδρίων αποτυπώνεται και στα έγγραφα του FBI για την ελληνική πτυχή της υπόθεσης Novartis. Οι αμερικανικές αρχές κάνουν λόγο για συνέδριο στη Νέα Υόρκη πριν από μία εβδομάδα, κατά το οποίο χρησιμοποιήθηκε μία κάρτα American Express για όλα τα γεύματα και την ψυχαγωγία των γιατρών. Αντίστοιχα αναφέρονται σε συνέδριο στο Κιότο της Ιαπωνίας, στο οποίο οι συμμετέχοντες φέρεται

να το επισκέφθηκαν μόνο την πρώτη ημέρα για να λάβουν το πρόγραμμα και την τελευταία για το πιστοποιητικό παρακολούθησης, ενώ το κόστος ήταν 3.000 ευρώ για το ξενοδοχείο και 2.000 ευρώ για δραστηριότητες ανά γιατρό.

Ιατρικός επισκέπτης που είχε εργαστεί σε μικρού μεγέθους εταιρεία του χώρου, λέει ότι η πρακτική ήταν να προσφέρουν 10%-15% επί της χονδρικής τιμής του φαρμάκου στον γιατρό που θα το συνταγογραφούσε. Συνάδελφός του λέει ότι αντιστοίχα για τις στατίνες (χορηγούνται για τη μείωση των επιπέδων χοληστερίνης στο αίμα) στο παρελθόν δινόταν προμήθεια 7 ευρώ ανά σκεύασμα. «Το ποσό δεν είναι αμελητέο εάν πολλαπλασιαστεί με τα σκεύασμα που χορηγεί ένας γιατρός ανά μήνα», εξηγεί.

Ένα από τα εργαλεία παρακολούθησης του τζίρου και των τάσεων στον χώρο του φαρμάκου είναι πληροφοριακό σύστημα, εγκατεστημένο εδώ και πολλά χρόνια σε φαρμακεία της χώρας. Το 2002, στο περιοδικό «Ιατρικός Επισκέπτης» ο τότε εκπρόσωπος του κλάδου, Σόλων Ρηγόπουλος, περιέγραφε τις στρεβλές πρακτικές. Εξηγούσε ότι το σύστημα λειτουργούσε σε 1.200 φαρμακεία και ότι «οι ιατρικοί επισκέπτες ανταγωνίζονται ποιος θα τα επηρεάσει πιο πολύ. Οι δε γιατροί σπεύδουν να μεταφέρουν τα ιατρεία τους πάνω ή δίπλα από φαρμακεία με αυτό το σύστημα». Εγραφε ακόμη για «αντιδεοντολογικές» συμπεριφορές συναδέλφων του που μετέφεραν βιβλιάρια για συνταγογραφήσεις. Ωστόσο, αυτές ήταν πρακτικές του παρελθόντος που με τη λήψη αυστηρότερων μέτρων δεν τηρούνται πλέον.

Η αυτορρύθμιση

«Σε όλα τα επαγγέλματα υπάρχουν οι καλοί και οι κακοί», λέει στην «Κ» ιατρικός επισκέπτης, τονίζοντας ότι τα φαινόμενα διαφθοράς δεν χαρακτηρίζουν το σύνολο του κλάδου αλλά μεμονωμένες περιπτώσεις. Εξηγεί ότι τα τελευταία χρόνια δημιουργήθηκαν τμήματα εσωτερικού ελέγχου σε εταιρείες που δεν θέλουν να διακινδυνεύσουν το κύρος τους και ότι τέθηκαν αυστηροί κανόνες στη διεξαγωγή συνεδρίων (κάρτες ελέγχου για την πιστοποίηση της παρακολούθησης, ταξίδια σε μη τουριστικά μέρη) ώστε να διασφαλιστεί ο επιστημονικός τους ρόλος.

Αντίστοιχο τμήμα ελέγχου (Business Practices Office) έχει και η πολυεθνική Novartis. Σύμφωνα με τα στοιχεία του, την τριετία 2014-2016 συνολικά 1.598 υπάλληλοι της αποπέμφθηκαν διεθνώς (απολύθηκαν ή παραιτήθηκαν) για λόγους ανάρμωσης συμπεριφοράς. Το 2016, οι καταγγελίες που εξέτασε το ειδικό τμήμα της εταιρείας αφορούσαν κατά 46% υποθέσεις απάτης και κατά 32% επαγγελματικές πρακτικές. Η «Κ» επικοινωνήθηκε με τα κεντρικά γραφεία στην Ελβετία για να διευκρινίσει εάν περιλαμβάνονται Έλληνες στους υπαλλήλους που αποπέμφθηκαν. Η απάντηση ήταν ότι δεν δίνονται στοιχεία ανά χώρα.

